



امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

خرداد ماه سال تحصیلی ۹۶-۹۵
رشته فقه ۹۵

مهر مدرسه

کد آزمون:	۳۹۵۲/۰۹
تاریخ:	۹۵/۳/۱۸
عنوان:	اصول فقه ۲
کتاب:	حلقه ثالثه
موردود:	از ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی تا مسئولیه عن المقدمات قبل الوقت (ابتدای درس ۳۷ تا ابتدای درس ۶۸) از جزء اول کتاب

ساعت برگزاری: ۹ صبح	نمره: ۱۰	ممت پانگولی: ۷۰ دقیقه
ساعت برگزاری: ۹ صبح	نمره: ۱۶	ممت پانگولی: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حرف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حرف

نام و نام خانوادگی: نام مدرسه: کد طلایی: مدرسه علمیه:

۰/۵

۱. چرا «تحقق اجماع از فقههای متقدم و نه متأخر» یکی از شروط مساعد کشف اجماع است؟

- الف) لآنکه می‌توان دخول المعصوم فی اجماعهم
- ب) انما اجماعهم یکشف عن روایة خاصه
- ج) لآن اکثر حدس المتأخرین غیر مصاب
- د) انما اجماعهم یکشف عن ارتکاز عام

۰/۵

۲. در کدام یک از سیره‌های زیر معاصرت با معصوم شرط است؟

- الف) سیره بر شرطیت سلامت مبیع و لو ضمناً
- ب) سیره بر احراز رضایت متعاقدين با لفظ
- ج) سیره بر شرطیت عدم غبن و لو ضمناً
- د) سیره بر تملک به واسطه حیازة

۰/۵

۳. چرا به لحاظ ادله حجیت قول ثقه، فتوای مجتهدی برای مجتهد دیگر حجت نیست؟

- الف) للعلم الاجمالي على الخلاف
- ب) لان اخباره ليس حسیاً
- ج) لعدم تراکم الاحتمالات
- د) لان اخباره ليس یقیناً

۰/۵

۴. کدام گزینه از مقدمات «دلیل انسداد» برای حجیت خبر واحد است؟

- الف) رجحان أخذ به مظنونات
- ب) عدم جواز رجوع به احتیاط
- ج) علم اجمالی به تکالیف غیر الزامیه
- د) عدم وجوب رجوع به اصول عملیه

۰/۵

۵. طبق نظر شهید صدر (ره) حکم «اصالة الظهور» در جایی که احتمال قرینه متصل و منفصل می‌دهیم به ترتیب چیست؟

- الف) جریان - جریان
- ب) جریان - عدم جریان
- ج) عدم جریان - جریان
- د) عدم جریان - عدم جریان

۰/۵

۶. کدام یک از قضایای عقلی زیر از قضایای عقلی مستقل به شمار می‌رود؟

- الف) استحالة أخذ العلم بالحکم فی الموضوع
- ب) البحث عن حقيقة الوجوب التخییری
- ج) إن قبح الظلم يستلزم حرمة
- د) استحالة تکلیف العاجز

۷. یکی از ادله‌ای که برای اثبات حجیت خبر واحد به آن استناد شده روایاتی است که در مورد دو خبر متعارض وارد شده‌اند و موافقت

۲

کتاب و مخالفت عامه از جمله مرجحات شمرده شده‌اند. اشکال شهید صدر به این ادله چیست؟

تعارض دو روایت با قطعی الصدور بودن آن دو هم تناسب دارد و متوقف بر حجیت آن دو به عنوان حجیت خبر واحد ثقة نیست. بنابراین نمی‌توان گفت به طور قطعی حجیت خبر واحد ثقة علت تعارض دو خبر است. جلد ۱، درس ۴۷، ص ۲۳۲

۸. کیفیت تأثیر دو عامل موضوعی «تباع مسالک الشهود و تباین شروطهم» و «درجة وضوح المدرك المدعی للشهود» بر تحصیل یقین

به قضیه متواتره را شرح دهید. ج ۱، درس ۴۱، ص ۱۹۹ و ۲۰۰

تباع مسالک الشهور:

اختلاف اعتقادات خبر دهنده ها و همچنین اختلاف زمینه‌های خبری هر کدام با دیگری از نظر مکان و زمان و خصوصیات دیگر، یکی از عوامل مؤثر بر حصول یقین است چون هر چه عقاید مخبرین با هم متفاوت‌تر باشد و زمینه‌های خبری هم متفاوت‌تر باشد، احتمال وجود مصلحت مشترک برای دروغ گفتن بعیدتر است لذا حصول یقین سریع‌تر انجام می‌شود.

درجه وضوح مدرک مدعی:

میزان روشنگری مدرک آگاهی بخشی از خبر نیز مؤثر است، زیرا خبر حسی زودتر یقینی می‌شود، چون احتمال اشتباه در حس کمتر است (مثل دیدن) دادن از واقعه) اما اگر فقط آثار و لوازم خبر حسی باشد دیرتر یقینی می‌شود، زیرا احتمال اشتباه در خبر حدسی بیشتر از حسی است مثل خبر از عدالت زید که حدسی است و از آثار و لوازمش شناخته می‌شود نسبت به دیدن روز که حسی است.

۹. چرا دلیل ظهور حالی منحصر به سیره عقلا است و از طریق سیره متشرعه و ادله لفظیه که امر به تمسک به کتاب و احادیث می‌کنند

۲

نمی‌توان آن را اثبات کرد؟ ج ۱، درس ۵۶، ص ۲۸۶

استدلال به سیره متشرعه برای اثبات حجیت ظهور حالی قابل قبول نیست زیرا وجود سیره مذکور را نمی‌توان ثابت کرد به این جهت که ظهور حالی یک امر شایع و فراگیر نیست تا بتوان به این که اصحاب ائمه به آن عمل کرده‌اند قطع پیدا کرد. تمسک به قرآن و سنت هم برای اثبات حجیت ظهور حالی باطل است چون عنوان تمسک به قرآن و سنت بر تمسک و عمل به ظهور حالی صادق نیست تا تمسک به ظهور حالی از باب وجوب عمل به قرآن و سنت واجب باشد، بلکه این عنوان تنها بر تمسک به ظواهر لفظی صادق است یعنی فقط تمسک به ظواهر لفظی قرآن و سنت، عمل و تمسک به قرآن و سنت به حساب می‌آید.

پس تنها دلیل بر حجیت ظهور حالی، سیره عقلاء است به این بیان که؛ عقلا همان گونه که به ظهور لفظی عمل می‌کردند به ظهور حالی هم تمسک می‌کردند، فقط می‌ماند اثبات سکوت معصوم در مقابل این سیره که باید از راه عقل ثابت شود نه از راه ظهور حال معصوم چون اثبات آن از راه ظهور حال معصوم امکان ندارد چون به وسیله ظهور حال نمی‌توان حجیت ظهور حال را ثابت کرد.

۳

۱۰. برهان ذکر شده برامتناع شرط متأخر وجوب و واجب را تبیین کنید، و پاسخ برهان را تبیین کنید.

امکان ندارد چون شرط نسبت به شروط مثل علت و یا جزء علت را نمی‌توان بعد از معلول واقع کرد چون شرط متأخر در زمان قبل معدوم بوده و امکان ندارد معدوم در موجود مؤثر باشد.

پاسخ بر این برهان: در مقدمه وجودی؛ تقیید یعنی تخصیص عمل به حصه و مصداقی از عمل به عبارت دیگر قید علت و یا جزء علت برای شروط نیست، بلکه علت تقیید و تخصیص است و تخصیص و تقیید در مقدم و مقارن به صورت یکسان امکان دارد.

اما در مقدمه حکم؛ اگر مراد از حکم معجل است که متوقف بر وجود تقدیری قید است نه وجود خارجی آن و وجود تقدیری همیشه مقارن است.

اگر مراد از حکم مجعول و حکم فعلی است مجعول و فعلیت حکم گرچه متوقف بر وجود خارجی قید است ولی احکام شرعی اعتباری محض است نه وجود خارجی و حقیقی، لذا در احکام شرعی قوانین علت و معلول خارجی حاکم نیست. درس ۶۶، ص ۳۳۲

*سوالات زیر مختص طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۱. بین «اصالة الظهور» و «اصالة عدم القرینة» از حیث مجری چه تفاوتی است؟ فرق دیدگاه صاحب کفایة (ه) و شیخ انصاری (ه) درباره

۳

این دو اصل چیست؟

اصل عدم قرینه و اصالة الظهور دو اصل مختلف عقلایی هستند و اصالة الظهور در جایی جاری است که وجود ظهور تصدیقی وجدانی باشد و یا در جایی که به کمک اصل عقلایی ثابت شود و اصل عدم قرینه در جایی است که احتمال غفلت شنونده وجود دارد و لذا این دو اصل از یکدیگر سرچشمه نگرفته‌اند و کاربردهای مختلف دارند.

اما نظر شیخ انصاری: اصالة الظهور مثل اصالة العموم و اصالة الحقیقه به اصل عدم قرینه بر می‌گردد لذا در جایی که دیگران اصالة الظهور جاری می‌کنند، شیخ اصل عدم قرینه جاری می‌کند.

اما از نظر صاحب کفایة: اصل عدم قرینه از اصالة الظهور سرچشمه گرفته، چون اصل عدم قرینه یکی از مصادیق اصالة الظهور است و در جایی که اصل عدم قرینه جاری است، ایشان اصالة الظهور جاری می‌کنند. ج ۱، درس ۵۳، ص ۲۶۹

۱۲. «هناک اعتراض یواجه الاستدلال بالسیرة فی اثبات حجیة الخبر و هو: ان السیرة مردوع عنها بالآیات الناهیة عن العمل بالظن

۱

الشاملة باطلاقها لخبر الواحد و اجاب عنه: من ان الردع عن السیرة بتلك العمومات الناهیة غیر معقول لانه دور».

الف) اعتراض مطرح شده در عبارت را توضیح دهید.

سیره‌ای که دال بر حجیت خبر واحد است، به وسیله آیات ناهی از عمل به ظن ردع می‌شود. آیاتی که با اطلاقشان شامل خبر واحد هم می‌شوند، چون در این آیات آمده (ظن به واقعیت نمی‌رسد) و ... شامل خبر واحد هم هست.

ب) مراد از «دور» در جواب را تنقیح کنید.

صاحب کفایه می‌فرماید: از رادع بودن این آیات نسبت به سیره، دور لازم می‌آید. چون برای اینکه این آیات بتوانند مانع از انعقاد سیره باشند، باید عموم آن مراد جدی شارع باشد تا بتوانند ظن حاصل از خبر واحد را شامل شود و برای مراد جدی بودن عموم آنها، باید مخصص آن را تخصیص نزده باشد مثل سیره، و از سوی دیگر اگر سیره بخواهد مخصص اطلاق یا عموم آیات ناهی باشد باید آیات رادع و مانع از سیره نباشد. به عبارت دیگر از یک سر سیره می‌تواند مخصص عموم آیه باشد و از سوی دیگر عموم آیه می‌تواند رادع از سیره باشد ولی تأثیر هر کدام متوقف بر عدم تأثیر دیگری است که توقف شیء بر خودش و دور است.

ج ۱، درس ۴۸، ص ۲۳۷ و ۲۳۸